

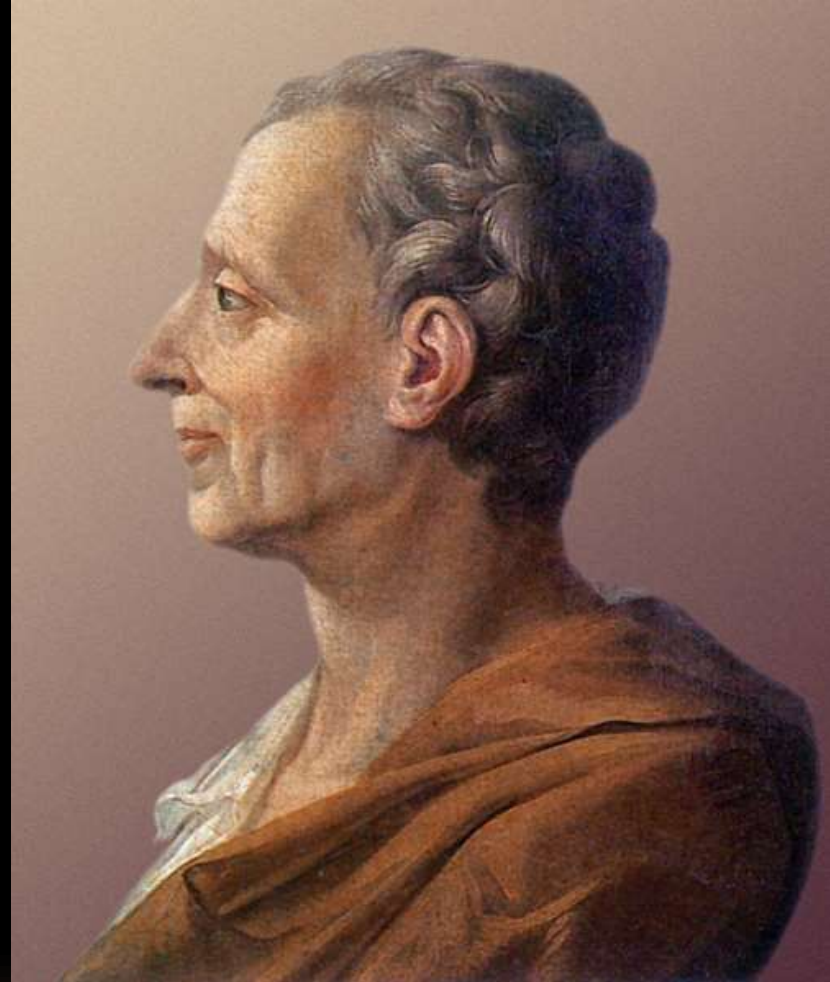
Vytauto Didžiojo gimnazija

MONTESKJĖ

Parengė: Ieva Vasiliauskaitė

2012

Šarlis Lui de Monteskjė (1689-1755) – žymiausias pirmojo Švietimo periodo atstovas. Nuo senų laikų Monteskjė giminė nepritarė neribotai karaliaus valdžiai, giminėje buvo ir daug frondininkų, ir parlamento teisių šalininkų. Monteskjė kritiškai vertino feodalinę sistemą bei Prancūzijos absoliutizmą.

Monteskjė buvo mąstytojas, filosofas, literatas, istorikas, teisininkas, ideologas, geografinės sociologijos mokyklos pradininkas.

Monteskjė teigė, jog egzistuoja trys valdymo formos : Respublika (kuri jungia demokratiją ir aristokratiją), Monarchija ir Despotizmas. Kiekvienai iš šių formų Monteskjė skyrė po kertinį principą, elementą, kuris būtinas, norint užtikrinti pilnavertišką jos veikimą ir funkcionavimą.

Požiūris į Respublika

Jo manymu Respublika, arba kitaip – liaudies valdžia, turi remtis liaudies pilietine dorybe ir patriotiniu mąstymu, o idealiu tokios formos pavyzdžiu Monteskjė laikė Romos respubliką.

Žvilgsnis į Despotizmą

Despotizmas, pasak jo, yra grindžiamas valdinių baime ir vergiškumu, o jo apraiškas jis įžvelgė netgi tuometinėje Prancūzijoje dėl kardinolo Richelieu ir karaliaus Liudviko XIV vykdomos politikos.

Monarchija

Tuo tarpu Monarchijai yra būtinas karinės klasės garbės jausmas, tai yra teisės normas atitinkanti konstitucinė valdymo forma, kur reikalaujama, kad tarp monarcho ir liaudies ne tik egzistuotų, bet ir funkcionuotų tam tikri tarpiniai institutai kaip diduomenės arba bendruomenės. Būtent tokia Monarchija buvo tai, ko Monteskjė troško Prancūzijai arba tai, ką, jo galva, jau turėjo Anglija.

„Apie įstatymų dvasią“

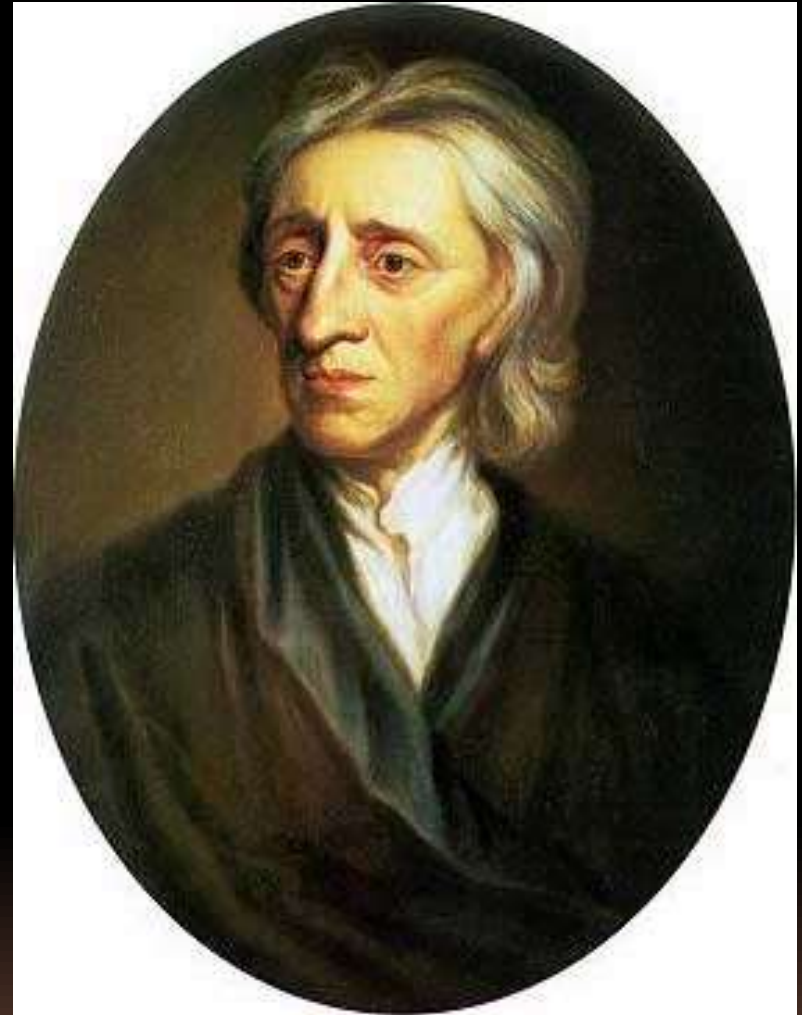
Remiantis vienu svarbiausių Monteskjė kūrinų – 31 dalies veikalas

Filosofo įsitikinimu, išorinės sąlygos (klimatas, dirvožemis), kuriomis gyvena tauta, turi tiesioginį poveikį jos mentalitetui, papročių, tradicijų formavimuisi. Todėl negalima teigti, jog egzistuoja vienas universalus būdas valdyti valstybę. Kiekvienos valstybės valdymo modelis yra tik tam tikra trijų valdymo formų modifikacija, pritaikyta tos valstybės sąlygoms. Šis Monteskjė požiūris labai artimas Aristoteliui.

Monteskjė veikalų vienas svarbiausių aspektų buvo LAISVĖ. Filosofas aiškiai reiškia nepasitenkinimą despotija. Monteskjė suformuluota despotijos samprata – tai valdymo forma, kurioje neegzistuoja tarpinė grandis tarp valdžios ir žmonių, įstatymai kuriami remiantis tik valdovo valia. Despotijos pagrindas – paklusnumas iš baimės. Rezultatas – absoliuti fizinė ir moralinė priklausomybė užimantiesiems aukštesnę padėtį. Despotiškose šalyse žmonių charakteriai tampa vienodi, tarp žmonių išnyksta natūralus bendravimas, o tai prieštarauja prigimčiai.

Labai svarbu yra tai, jog Monteskjė manė, jog valdžia turi būti padalyta, nes neįmanoma išlaikyti laisvės tada, kai ir įstatymų leidžiamoji ir vykdomoji valdžios yra sutelktos vienose rankose.

Šaltiniai

1. http://lt.wikipedia.org/wiki/Charles_de_Montesquieu#cite_note-2
2. <http://www.patariu.lt/studijos/2010/11/sarlis-lui-de-monteskje/>
3. <http://istorikas.blogas.lt/tag/monteskje>

AČIŪ UŽ
DĖMESĮ